

Al Kahf ●
Institute

Dr. M. Lutfi Hocaoglu

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2) عَلَّمَ الْقُرْآنَ

Kuran'ı öğretti (2)

İsim cümlesi										
Haber Fiil cümlesi			Haber Fiil cümlesi			Haber Fiil cümlesi			Mübteda	
Mef'ûlun bih sâni	Mef'ûlun bih evvel	Fâil	Fiil	Mef'ûlun bih	Fâil	Fiil	Mef'ûlun bih	Fâil		Fiil
الْبَيَانَ	هُ	هُوَ	عَلَّمَ	الْإِنْسَانَ	هُوَ	خَلَقَ	الْقُرْآنَ	هُوَ	عَلَّمَ	الرَّحْمَنُ

عَلَّمَ: “Öğretti” demektir. علم kökünden tef’îl bâbından üçüncü şahıs eril tekil mazi malum fiildir. Fâili müstetir هُوَ dir. الرَّحْمَنُ a racidir. Dördüncü bâbdan tef’îl bâbına geçerek mezit fiil olmuştur. Dördüncü bâbdan (عَلِمَ - يَعْلَمُ) “bilmek” anlamında iken tef’îl bâbına (- يُعَلِّمُ - عَلَّمَ) teksir ve mübalağa ve tadiye etkisiyle geçer ve tekrarlayan ve mübalağalı şekilde başka birine bildirmekten “öğretmek” anlamına gelir. Bu bâbın mastarını Türkçede “talim” olarak kullanılmaktadır. Tefe’ûl bâbında ise (تَعَلَّمَ - تَعَلَّمَ) tef’îl bâbının mutavaatı ile gelir ve böylece tadiye etkisi kaybolur. Teksir ve mübalağa etkisi devam ederek “öğrenmek” anlamına gelir.

Dördüncü bâbdan عَالِمٌ “bilen” anlamında ism-i fâildir. Bunun dışında Kuran’da geçen mübalağalı ism-i fâil olan عَلِيمٌ ve عَلَامٌ vardır. عَلَامٌ yalnızca Allah için kullanılır. Diğerleri hem Allah için hem de kullar için kullanılır.

Türü	Tekili	Çoğulu	Anlamı
İsm-i fâil	عَالِمٌ	عَالِمُونَ	Bilen

Mübalâğalı ism-i fâil	عَلِيم	عُلَمَاءُ	Bilici
Mübalâğalı ism-i fâil	عَلَّام	-	Bilici

العَالَمِينَ ise “alemler” demektir. عَالَم kendine has özellikleri ile çevresinden ayrılan, tanınan, aynı özelliğe sahip olup bu özellikleri ile diğer topluluklardan ayrılarak sınıflandırılan topluluk manasındadır. Âkil varlıklar için kullanılır. “Birbirinden farklı vasıflara sahip topluluklar” demektir.

عِلْم “bilgi, ilim” demektir. Kesin bir şekilde bilinen bilgiyi ifade eder.

أَعْلَم “daha iyi bilen” anlamında ism-i tafdildir.

علم kökünün Kuran’da fiil olarak geçişleri

Bâb	Mazi	Muzari	Emir	Nehiy	Toplam
4. bâb	35	317	31	0	383
Tef’îl	25	16	0	0	41
Tefe’ûl	0	2	0	0	2
Toplam	60	335	31	0	426

Görüldüğü gibi علم kökünden hiçbir zaman nehiy fiil gelmez. Bunun sebebi Allah’ın bilmemeyi emretmeyip her zaman bilmeyi emretmesidir.

علم kökünün Kuran’da isim olarak geçişleri

	Camid isim	Mastar	Müştak	Toplam
4. bâb	-	3	245	248
Tef’îl	-	0	1	1
Tefe’ûl	-	0	0	0
Bâbsız	179	-	-	179
Toplam	179	3	246	428

علم kökünün Kuran’da müştak isim olarak geçişleri

	İsm-i fâil	İsm-i mef'ûl	İsm-i tafdil	Mübalağalı ism-i fâil	Toplam
4. bâb	17	13	48	167	245
Tef'îl	0	1	0	0	1
Tefe'ûl	0	0	0	0	0
Toplam	17	14	48	167	246

علم kökünün Kuran'da camid isim olarak geçişleri

Kelime	Geçiş
الْعَالَمِينَ	74
الْأَغْلَامِ	2
الْعِلْمِ	28
عِلْمِ	74
عَلَامَاتِ	1
Toplam	179

الْقُرْآنُ: “Kuran, küme” demektir. قرء kökünden camid isimdir. قُرْآن bir şeyi ya da şeyleri toplamak, bir araya getirmek ve bazısını bazısının üstüne eklemek, yığmak manasında üçüncü bâbdan mastardır. أَقْرَأُ “kıraat et” demektir. Birbiri ile ilişkili sesleri, sözcükleri bir araya toplamak ve bir anlam oluşturmak manasından düz okumak değil inceleyip analiz ederek değerlendirmek ve sonuca varmak manasındadır. Bu nedenle أَقْرَأُ “bir araya getir, analiz ederek değerlendir, incele ve sonuca ulaş” demektir. Bir yazılı metinden veya hafızadan aktarmak kıraat değil, tilavettir (تِلَاوَةٌ). Kıraat uygulama için bir sonuca ulaşmaktır. Bir araya getirirsin, analiz eder, değerlendirir ve elde ettiğin sonucu uygularsın.

أبو إسحق النحوي: يُسمى كلام الله تعالى الذي أنزله على نبيه، صلى الله عليه وسلم، كتاباً. وقُرْآنًا وقُرْآنًا، ومعنى القرآن معنى الجمع، وسمى قُرْآنًا لأنه يجمع السُّورَ، فيضمُّها

Nahivci Ebû İshâk der ki: Allah Teâlâ'nın, Peygamberine (sallallahu aleyhi ve sellem) indirdiği kelâmına “فُرْقَانٌ” ve “كُتَابٌ” ve “فُرْقَانٌ” denir. الْقُرْآنُ in anlamı “toplama” dır. Sûreleri bir araya toplayıp birbirine eklemesinden dolayı فُرْقَانٌ diye adlandırılmıştır. (Lisanu-l Arab)

وَقَرَأْتُ الشَّيْءَ فُرْقَانًا: جَمَعْتُهُ وَضَمَمْتُ بَعْضَهُ إِلَى بَعْضٍ.

“Bir şeyi topladım ve onun bazısını bazısına ekledim” anlamında: فُرْقَانًا denir. (Lisanu-l Arab)

وسمي القرآن لأنه جمع القصص والأمر والنهي والوعد والوعيد والآيات والسور بعضها إلى بعض، وهو مصدر كالعُفْران والكُفْران.

Kur'ân bu isimle anılmıştır; çünkü kıssaları, emirleri, yasakları, vaadi, vaîdi, ayetleri ve sûreleri, bazısını bazısıyla birlikte toplamıştır. O, عُفْران ve كُفْران gibi bir mastardır. (Lisanu-l Arab)

ق harfinin piktografi ufuktaki güneşin resmidir. Işığın toplanmasını ifade eder. ر harfinin piktografi ise adam başının resmidir. İkisinin kombinasyonu olan قَر adamların toplanmasıdır. Adamların toplanıp bir yerde kalmasını ve bu toplanılan yeri ifade eder. Bu haliyle قَرَار kelimesi yerleşik, kalıcı olan yere denir. Çabalamanın zıddıdır. Üçüncü harf olan hemzenin piktografi öküzün başıdır. Güç, kuvvet, liderliği temsil eder. Bu nedenle قَرء kökü adamların toplanıp bir yerde kalması ve burada bir güç oluşmasını ifade eder. Buradan bu kök verilerin toplanması, incelenmesi ve bu incelemenin sonunda “güçlü kararlar alınması” anlamına gelir. Bu kökten gelen اسْتَقْرَاءٌ da bu nedenle tümevarım anlamında kullanılmaktadır.

Kıraat her yerden yapılabilir. Çeşitli kitaplardan, çeşitli veri kaynaklarından kıraat yapılabilir. Kuran'ın kıraat edilmesi ise Kuran'ı inceleyip ondan toplanan verilerle yapılan analizlerle güçlü kararlar alınması anlamındadır. Kıraatte inceleme, değerlendirme ve karar verme durumu vardır.

Bir araya toplanılıp kendi içinde de sınıflandırılan yani sınıflandırılarak bir araya toplanılan manasında ve harflerden, sözcüklerden bir araya toplanarak okunan, üzerinde incelemeler yapılarak sağlam kararlara varılan manasında قُرْآن “Kuran” anlamında camid isimdir. Erildir.

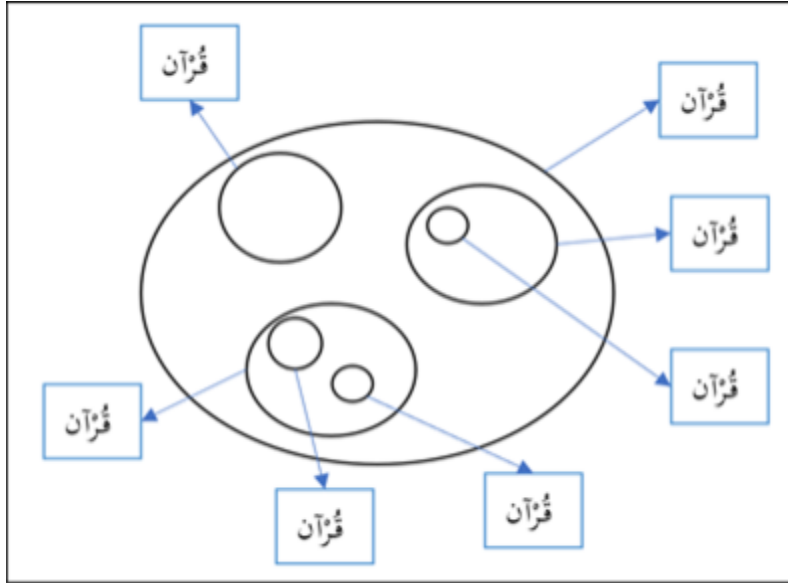
Çoğulu yine aynı kelimedir, قُرْآنٌ dır. Bir kuran alt kuranlardan oluşabilir, kendisi de bir kuranın alt kuranlarından biri olabilir. Matematikteki küme kelimesi kuran ile ifade edilebilir. Küme-alt küme kavramı da kurana uygundur. Her alt küme bir kümedir. Her alt kümenin de alt kümeleri olabilir. Kuran'ın içindeki surelerin her biri de Kuran'dır, surelerin içindeki ayetlerin her biri de

Kuran'dır. Sure grupları da Kuran'dır, ayet grupları da Kuran'dır. Belli bir konudaki ayetler bir arada bir Kuran'dır. Mesela miras ayetleri bir Kuran'dır, uzay ayetleri bir Kuran'dır, oruçla ilgili ayetler bir Kuran'dır.

وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِّنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ

Sana mesaniden olan yediyi (Fatiha) ve büyük kuranı verdik. (Hicr 87)

Büyük kuran Fatiha dışındaki 113 sureden oluşan kısımdır. Tüm Kuran-ı Kerim değildir. Bu nedenle الْقُرْآن şeklinde gelirse Allah tarafından indirilen kitabın tamamı ya da o kitabın alt bölümlerinden oluşan bir bölümü manasındadır. Kuran-ı Kerimin tamamı anlatılmak istendiğinde هَذَا الْقُرْآن (Bu Kuran) şeklinde kullanılır.

Bir küme alt kümelerden oluşur (Bir kuran alt kuranlardan oluşur). Bir alt küme yine bir kümedir (Bir alt kuran yine bir kurandır).

هَذَا الْقُرْآن ise "Bu Kuran" demektir. Tüm Kuran-ı Kerim bu şekilde ifade edilir. Tüm Kuran-ı Kerimi ifade eden ikinci bir ifade ذَلِكَ الْكِتَابُ (O kitap) dür.

هَذَا الْقُرْآن		ذَلِكَ الْكِتَابُ	
الْقُرْآن	هَذَا	الْكِتَابُ	ذَلِكَ
Kuran = Küme Okunma	Bu	Kitap = Kodlama Yazılma	O

	Yakın ism-i işaret		Uzak ism-i işaret
--	--------------------	--	-------------------

هَذَا الْقُرْآن Kuran'da 16 kere geçerken ذَلِكَ الْكِتَاب Kuran'da sadece bir kere geçer ve geçtiği yer Bakara suresinin hemen başıdır.

ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ (2) الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ (3) وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ (4) أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ (5)

O kitap, onda hiçbir rayb yoktur, gayba iman eden ve salatı ikame eden ve onları rızıklandırdıklarımızdan harcayan ve sana ve senden öncesinde indirilene iman eden ve ahirete inanan muttakiler için rehberdir. Onlar rablerinden bir rehberlik üzerinedir ve onlar, onlar iflah olanlardır. (Bakara 2-5)

Rayb bulanıklık, karışıklık demektir. Bu ayette “o kitap” ifadesiyle Kuran’ın yazılı metni üzerinde, kodlanması üzerinde durulmuştur. Bu kodlanmasından dolayı hiçbir karışıklık yoktur. Kuran çok net bir kitaptır.

هَذَا الْقُرْآن ise kıraatleriyle beraber tüm Kuran’ı ifade eder. Kümelenmesini, incelenmesini, analizini temsil eder.

الْفُعْلَان kelimesini iyi anlamak için kalıbını iyi anlamak lazımdır. Bu kelimenin kalıbı فُعْلَان dir. Bu kalıp köke ne anlam vermektedir?

Bunu anlamak için kök harfler dışındaki eklenen harfleri ve harekeleri incelemek gereklidir.

فُعْلَان kalıbında elif ve nun ziyadedir. Elif (ل) etimolojik olarak güç ifade eder. Nun (ن) da filizlenmiş tohumdur. İçeriden dışarıya çıkma ifade eder. İkisi bir arada (ان) güçlü bir dışarıya çıkma ifade eder. Yani فُعْلَان kökünün ifade ettiği özelliğin güçlü bir şekilde dışarıya etki ettiğini gösterir. İlk harfin harekesi zammedir (فُعْلَان). Etki bakımından en güçlü hareke kesredir (ع). Sonra zamme (ع), ondan sonra da fetha (ع) gelir. Zamme harekesi fiillerde ilk harfin harekesi olduğunda fiil malum (etken) değil meçhul (edilgen) olur (فُعْلَان, فُعْلَان). Müştak (türetilmiş) isimlerde bu etki ilk harfin harekesi ile olmaz. مَفْعُول kalıbıyla sağlanır. Camid isimlerin bir kısmı ism-i fâil manasında, bir kısmı ism-i mef’ûl manasında, bir kısmı ism-i zaman manasında, bir kısmı ism-i mekân manasındadır. Genel bir kural olmamakla beraber ilk hareketin zammeli olduğu yapılarda failden ziyade fiilin sonucu ve fiilden etkilenen taraf anlam merkezine yaklaşır.

فُعْلَانْ kalıbı güçlü bir şekilde dışarıya etki ile oluşan önemli bir sonucu ifade eder. Güçlü etki, önem ve tahsis ifade etmiş olur.

Örnek verece olursak عَدُوْ mastarı فَعْلْ kalıbıyla sınırı aşmak, bir çizgiyi geçmek, meşru olanın dışına taşmak, saldırmak anlamında iken عُدُوَانْ ise فُعْلَانْ kalıbıyla tek tek saldırı fiillerini değil sürekli, yaygın, taşmış bir hâli, düşmanlığı ifade eder. Fâil ön planda değildir. Düşmanlığın iki tarafında da mef'ûl olma yani saldırıdan etkilenen taraf olma ön plandadır.

فَرَقْ mastarı فَعْلْ kalıbıyla ayırmak anlamında iken فُرْقَانْ ise فُعْلَانْ kalıbıyla süreklilik kazanmış ayırt etme özelliğini ifade eder. Burada da fâil geri plandadır. Ayırt edilenler ön plandadır.

خُسْرْ mastarı فَعْلْ kalıbıyla bir şeyde meydana gelen eksilme/zarar anlamında iken خُسْرَانْ ise فُعْلَانْ kalıbıyla tek tek zararları değil birikmiş, yayılmış, yerleşmiş kayıpları ifade eder. Burada da fâil önemsizdir. Kaybedilenler ön plandadır.

Kuran'da فُعْلَانْ kalıbıyla gelen kelimeler

Kelime	Anlam	İsim türü
طُعْيَانْ	Taşkınlık	Mastar
سُبْحَانْ	Sübhan	İsim fiil
فُرْقَانْ	Furkan (ayırt etmek)	Mastar, isim
عُدُوَانْ	Düşmanlık	Mastar
بُرْهَانْ	Burhan, delil	İsim
خُسْرَانْ	Hüsran, zarar	Mastar
نُكْرَانْ	Erkekler	Çoğul isim
رُهْبَانْ	Rahipler	Çoğul ism-i fâil
طُوفَانْ	Tufan	İsim
بُنْيَانْ	Yapı	İsim
بُهْتَانْ	Suçlama	Mastar
تُعْبَانْ	Büyük yılan	İsim

حُسْبَان	Hesap	Mastar
رُكْبَان	Binekliler	Çoğul ism-i fâil
سُلْطَان	Güç	İsim
عُمَيَان	Körler	Çoğul sıfat-ı müşebbehe
عُفْرَان	Bağışlamak	Mastar
قُرْبَان	Kurban	İsim
كُفْرَان	Görmezden gelmek	Mastar
لُقْمَان	Lokman	Özel isim

قُرْآن (Kuran) kelimesi de فُعْلَان kalıbındaki ilk harfteki zammenin (قُرْآن) etkisi ile mef'ûl olmakla ön plandadır. Bu nedenle kıraat edilendir yani incelenendir. Onun incelenmesiyle inceleyen kişide güçlü bir şekilde etki etmeyi ifade eder. هَذَا الْقُرْآن en büyük kümedir. O kadar çok alt kümesi vardır ki bu alt kümelerin hepsi bir kurandır. Hangi konuyu incelemek istersek o konuyla ilgili ayetleri bir araya toplarız ve o konunun Kuran'ını elde ederiz. Sonra bu ayetleri inceleriz ve bizde güçlü bir etki bırakır. İşte bu nedenle Allah'ın kitabının bir adı da Kuran'dır.

قُرْآن (Kuran) kelimesi Kuran'da mastar olarak da kullanılır.

إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ (17) فَإِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ (18) ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ (19)

Kesinlikle üzerimizdir onun cem'i ve onun kuranı. Onu kuran ettiğimizde onun kuranına uy. Sonra kesinlikle üzerimizdir onun beyanı. (Kıyamet 16-29)

Kuran'da kıraat mastarı kullanılmaz. Mastar olarak yine kuran (قُرْآن) kelimesi kullanılır.

قَرَأَ kökünün Kuran'da geçişleri

Kelime	Geçiş
Fil	17
Camid isim	67
Mastar	4
Toplam	88

قَرَأَ kökünün Kuran'da fiil olarak geçişleri

Bâb	Mazi	Muzari	Emir	Nehiy	Toplam
3. bâb	6	4	6	0	16
İf'âl	0	1	0	0	1
Toplam	6	5	6	0	17

Görüldüğü gibi قَرَأَ kökünden de عَلِمَ kökü (bilme) gibi hiçbir zaman nehiy fiil gelmez. Bunun sebebi Allah'ın bilmemeyi emretmeyip her zaman bilmeyi emretmesi gibi incelememeyi emretmeyip incelemeyi emretmesidir.

قَرَأَ kökünün Kuran'da isim olarak geçişleri

Kelime	Geçiş
Camid isim	67
Mastar	4
Toplam	71

قَرَأَ kökünün Kuran'da camid isim olarak geçişleri

Kelime	Geçiş
الْقُرْآن	50
قُرْآن	16
قُرْوءٍ	1
Toplam	67

En çok karıştırılan şeylerden biri de kıraat ve tilavettir. Kuran'da Kuran'ın kıraati defalarca geçmektedir ancak ayetlerin kıraati geçmemektedir. Sebebi ayetlerin kıraat edilmemesi, tilavet edilmesidir.

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

Yaratan rabbinin ismiyle kıraat et. (Alak 1)

Kıraat özel bir durumdur. Kuran'ın ilk inen ayetindedir ve ilk emirdir. Kıraate “okumak” manası verilmektedir. Bu hatalıdır. Peygamber okuma yazma bilmiyordu ama ona “kıraat et” emri

verilmişti. Kıraat etmeye yanlış bir şekilde “okumak” manası verildiğinde Peygamber okuma bilmediği için bu ilk emri gerçekleştirmemiş oluyordu. Kuran’ın insan yazması olduğunu iddia edenlere bu yanlış anlamlandırma nedeniyle cevap veremiyorlar maalesef. أَقْرَأُ “kıraat et” demektir. Birbiri ile ilişkili sesleri, sözcükleri bir araya toplamak ve bir anlam oluşturmak manasından düz okumak değil inceleyip analiz ederek değerlendirmek ve sonuca varmak manasındadır. Bu nedenle أَقْرَأُ “bir araya getir, analiz ederek değerlendir, incele ve sonuca ulaş” demektir. Bir yazılı metinden veya hafızadan aktarmak kıraat değil, tilavettir (تِلَاوَةٌ). Kıraat, uygulama yapmak için bir sonuca ulaşmaktır. Bir araya getirirsin, analiz eder, değerlendirir ve elde ettiğin sonucu uygularsın.

فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ هَؤُلَاءِ أَقْرَأُوا كِتَابِيهِ

Kitabı sağından verilene gelince “gelin, kitabımı **inceleyin**” der. (Hakka 19)

فَمَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَأُولَئِكَ يَقْرَءُونَ كِتَابَهُمْ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا

Kimin kitabı sağından verildiyse onlar kitaplarını **incelerler** ve bir lif kadar onlara zulmedilmez. (İsra 71)

اقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا

Kitabımı **incele**. Bugün hesap görücü olarak sana kendin yetersin. (İsra 14)

فَاقْرَأُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ

Kuran’dan kolay olanı **inceleyin**. (Müzzemmil 20)

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

Kuran’ı **incelediğin** zaman taşlanmış şeytandan Allah’a sığın. (Nahl 98)

وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَسْتُورًا

Kuran’ı **incelediğin** zaman seninle ahirete iman etmeyenlerin arasına görünmez bir perde kılız. (İsra 45)

وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ

Onlara Kuran **kıraat edildiği** zaman secde etmezler. (İnşikak 21)

فَإِنْ كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَاسْأَلِ الَّذِينَ يُقْرَأُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ

Sana indirdiğimizden şek içinde idiyse senden önce kitabı **inceleyenlere** sor. (Yunus 94)

Görüldüğü gibi Kuran’da kıraat edilme ya Kuran için ya da kitap için kullanılmaktadır. Ayetler için kıraat kullanılmamıştır. Ayetler kıraat edilmez ancak birbiri ile ilgili ayetler bir araya

getirildiği zaman o ayet topluluğu bir Kuran olur. O konunun Kuran'ı olur. İşte o zaman kıraat edilebilir. Tilavet de edilebilir.

عَلَّمَ الْقُرْآنَ: “Kuran’ı öğretti” demektir. Öğreten Rahman’dır. Öğrenen kimdir? Burada **عَلَّمَ** (öğretti) fiilinin mef’ûlü cümlede olmadığı için söylenmemiştir. Bunun değişik sebepleri olabilir.

وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا

Adem’e isimleri, onların hepsini öğretti. (Bakara 31)

فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ وَآتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ

Onları Allah’ın izniyle hezimete uğrattılar ve Davut Câlut’u öldürdü ve ona Allah mülk ve hikmeti verdi ve dilediğinden ona öğretti. (Bakara 251)

فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا

İkisi ona indimizden bir rahmet verdiğimiz ve ona ledünümüzden bir ilim öğrettiğimiz kullarımızdan bir kul buldular. (Kehf 65)

وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ

Ona (İsa’ya) kitabı ve hikmeti ve Tevrat’ı ve İncil’i öğretti. (Ali İmran 47)

Bu ayetlerde peygamber olması, ilk insan olması veya özel görevli bir kul olmasından dolayı Allah’ın doğrudan veya bir elçisi vasıtasıyla öğrettiği insanlar görülmektedir.

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

İnsana bilmediğini öğretti. (Alak 5)

فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ كَمَا عَلَّمَكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ

Eğer korkarsanız yürüyerek veya binekli olarak... Güvende olduğunuzda Allah’ı size bilmiyor olduğunuzu öğrettiği gibi zikredin. (Bakara 239)

وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ

Kâtip Allah’ın ona öğrettiği gibi yazmaktan kaçınmasın. (Bakara 282)

وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ

Allah size öğretir. (Bakara 282)

Bu ayetlerde ise insana, size, herhangi bir kâtime Allah’ın öğretmesi ifade edilmektedir. Kâtime Allah nasıl öğretmiştir. Bir de kâtip nekre gelmektedir. Herhangi bir kâtiptir. Bu ayetlerden anlıyoruz ki Allah’ın bize öğretmesi bizimle konuşması şeklinde değildir. Allah adına bize

öğretenlerden öğrenmemizdir. Allah'ın kitabından öğrenmemizdir. Bu nedenle “Kuran’ı öğretti” demek kim isterse ona Kuran’ı doğrudan veya dolaylı yollarla öğretti demektir. Kuran Cebrail’e öğretilmemiştir. Zaten onun eseridir.

Şimdi **عَلَّمَ الْقُرْآنَ** (Kuran’ı öğretti) ifadesini bir de zaman açısından sorgulayalım. Ayette **يُعَلِّمُ الْقُرْآنَ** (Kuran’ı öğretir) denmemiştir. Oysa şu anda Kuran öğreniyorsak geniş zamanla gelmesi beklenirdi. İlginç olan da henüz Kuran’ın inmesi tamamlanmadan bu ayetin gelip “Kuran’ı öğretti” demesidir. Bu durumda buradaki Kuran kelimesine camid isim olarak Kuran-ı Kerim manası mı vereceğiz yoksa mastar olarak kuran (kıraat) manası mı vereceğiz? Kuran’da marife olarak Kuran kelimesi 50 defa geçmektedir. Hiçbirisinde mastar manasında değildir. Mastarların tek başına doğrudan harf-i tarifile marife gelmesi nadirdir. Bu nedenle Kuran manası verilmesi daha uygundur. Kuran’da kitabı öğretme çok defa geçerken Kuran’ı öğretme yalnızca bu ayette geçmektedir.

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ

Kuran’ı tedebbür etmiyorlar mı? (Nisa 82)

أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْآنَ

Bu Kuran’ı sana vahyettik. (Yusuf 3)

فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ

Kuran’dan kolay olanı **inceleyin**. (Müzzemmil 20)

مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى

Sana Kuran’ı sıkıntıya girmen için indirmedik. (Taha 2)

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا

Kesinlikle biz, biz sana Kuran’ı tenzil ettik. (İnsan 23)

وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَأَنْ أَتْلُو الْقُرْآنَ

Müslimlerin ilki olmakla ve Kuran’ı tilavet etmekle emrolundum. (Neml 91-92)

فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ

Sana Kuran’ı farz etti. (Kasas 85)

يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ

Kuran’a kulak verirler. (Ahkaf 29)

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ

Yemin olsun Kuran'ı zikir için kolaylaştırdık. (Kamer 17)

وَرَتَّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا

Kuran'ı tertil et. (Müzzemmil 4)

وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِّنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ

Sana mesaniden olan yediye (Fatiha) ve büyük kuranı verdik. (Hicr 87)

Kuran'ı tertil etmek demek Kuran'ın cümlelerini, kelimelerini ayrı ayrı anlamak ama aralarında bağlar kurmak ve Kuran'ın bütünlüğünü bozmamak demektir. Bir anda çok hızla ilerlemeden tane tane ve bağlarını koparmadan Kuran'ı yorumlamaktır.

Görüldüğü gibi Kuran için tedebbür, vahiy, kıraat, inzal, tenzil, tilavet, farz etme, kulak verme, tertil, verme kullanılmıştır ve öğretme sadece bu ayette kullanılmıştır. Bu noktada bizim için referans olan İsa'ya öğretilenlerdir.

وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ

Ona (İsa'ya) kitabı ve hikmeti ve Tevrat'ı ve İncil'i öğretti. (Ali İmran 47)

Tevrat İsa'dan önce tamamlanmıştır. İncil ise İsa'ya indirilmiştir. Buna göre hem kendisinden önce indirilen hem de kendisine indirilen öğretilmiştir.

Kuran'ı öğretti ifadesinin mef'ûl almaması bu sebeptendir. Peygambere kendisine indirilirken öğretilmiştir. Peygamberden sonrası ve halen yaşayan bizlere de önceden indirilmiş bir Kuran olarak öğretilmektedir. Kuran üzerinde çalışıp öğrenme gayretinde olan herkese öğretilmektedir. İfadenin geçmiş zamanda gelmesi ne zaman okunursa okunsun ondan önce öğretilmiş olacağı içindir. Peygambere inen son ayet bu olmadığına göre عَلَّمَ الْقُرْآنَ (Kuran'ı öğretti) ifadesindeki Kuran onun için ona bu ayet indirilmeden önceki Kuran-ı Kerim'in alt kümeleri olan Kuran'lardır. İşte Kuran'ın mucizesi budur. Öyle kelimeler kullanır ki mantıksal çelişkiler bulamazsınız.

Allah'ın Kuran'ı öğretmesi demek Kuran'ı öğrenen ilk insan olan Peygamberden Kuran'ı öğrenenlerden öğrenenler sonra onlardan öğrenenler sonra onlardan öğrenenler şeklinde devam eden silsileden öğrenmek demektir. Bize de Kuran'ı Allah öğretmiştir. Bizden önce çalışanların öğrendiklerini kitap haline getirdiklerini biliyoruz. Biz de bu kitapları okuyarak bu silsile içinde öğrenmiş oluyoruz. Sonra Kuran'ın kendi üslubunu anlayınca bu sefer Kuran'ın kendisi bize kendisini açıklayarak öğretir. Bu nedenle Kuran'da Kuran'ın kendisi için mübin (açıklayan) denilir.

Böylece Kuran öğretilen kimsenin/kimselerin **عَلَّمَ الْقُرْآنَ** (Kuran'ı öğretti) ayetinde olmaması, ifadenin mazi fiille gelmesi ve Kuran kelimesinin küme ifade ettiğinin bilinmesi bu ayeti bize açıklamaktadır.

Teşvikiye, Yalova

21 Şubat 2026

M. Lütfi Hocaoğlu